

Een gezonde leefomgeving

Een **gezonde leefomgeving** is een omgeving waar mensen zich prettig voelen, die uitnodigt tot gezond gedrag en zo min mogelijk negatieve invloed heeft op gezondheid. Een gezonde leefomgeving:

- * Stimuleert een gezonde leefstijl met voldoende beweging en minder huisarts bezoeken
- * Stimuleert dat mensen elkaar kunnen ontmoeten
- * Beperkt de gezondheidsrisico's van luchtverontreiniging en geluid
- * Vermindert de gevolgen van de klimaatverandering zoals wateroverlast en hittestress

Kwetsbare groepen

De invloed van de leefomgeving op onze gezondheid is niet voor iedereen hetzelfde. Kinderen, ouderen, chronisch zieken en zwangere vrouwen behoren tot de zogenaamde kwetsbare groepen.

Schadelijke milieufactoren en ziektelast

Sommige **milieufactoren zijn schadelijk** voor onze gezondheid. Afhankelijk van de schadelijkheid van de milieufactoor, de mate van blootstelling en persoonlijke factoren kunnen mensen gezondheidsklachten krijgen, ziek worden of eerder overlijden

4% van de ziektelast in Nederland is toe te schrijven aan de leefomgeving. Luchtverontreiniging en geluidsoverlast veroorzaken de meeste gezondheidsschade.

De invloed van onze leefomgeving is kleiner dan een ongezonde leefstijl maar zeker niet te verwaarlozen. Ook de **beleving van de leefomgeving** heeft invloed op onze gezondheid. Het gaat dan om stress of negatieve gevoelens door bijvoorbeeld angst voor ontploffing.

Risico's in de leefomgeving

Milieuvervuiling roept vaak gevoelens op van **onveiligheid** en vervreemding, zich ongezond voelen en bezorgdheid. Burgers stellen steeds vaker vragen over milieurisico's waarvan **de gezondheidseffecten nog onvoldoende bekend** zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om mobiele telefoons, hoogspanningslijnen, voedselveiligheid en klimaatverandering.

1 op de 4 zuid-Limburgse volwassenen maakt zich zorgen over de eigen woonsituatie.

Vooraf de nabijheid van **bedrijven/industrie (9%)** en **in een drukke straat wonen (6%)** zijn redenen voor bezorgdheid.

Geurhinder

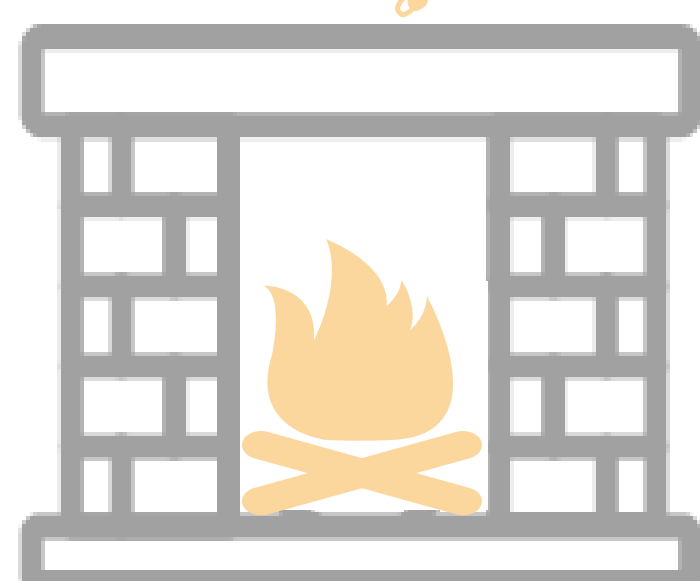
7%

van de volwassenen ervaart **ernstige geurhinder**.

Vooraf hinder door **openhaard of allesbrander (3%)**.

GEVOLGEN:

Hoofdpijn, benauwdheid en misselijkheid, duizeligheid, slapeloosheid en zelfs angst en depressie

Geluidhinder

1 op de 4

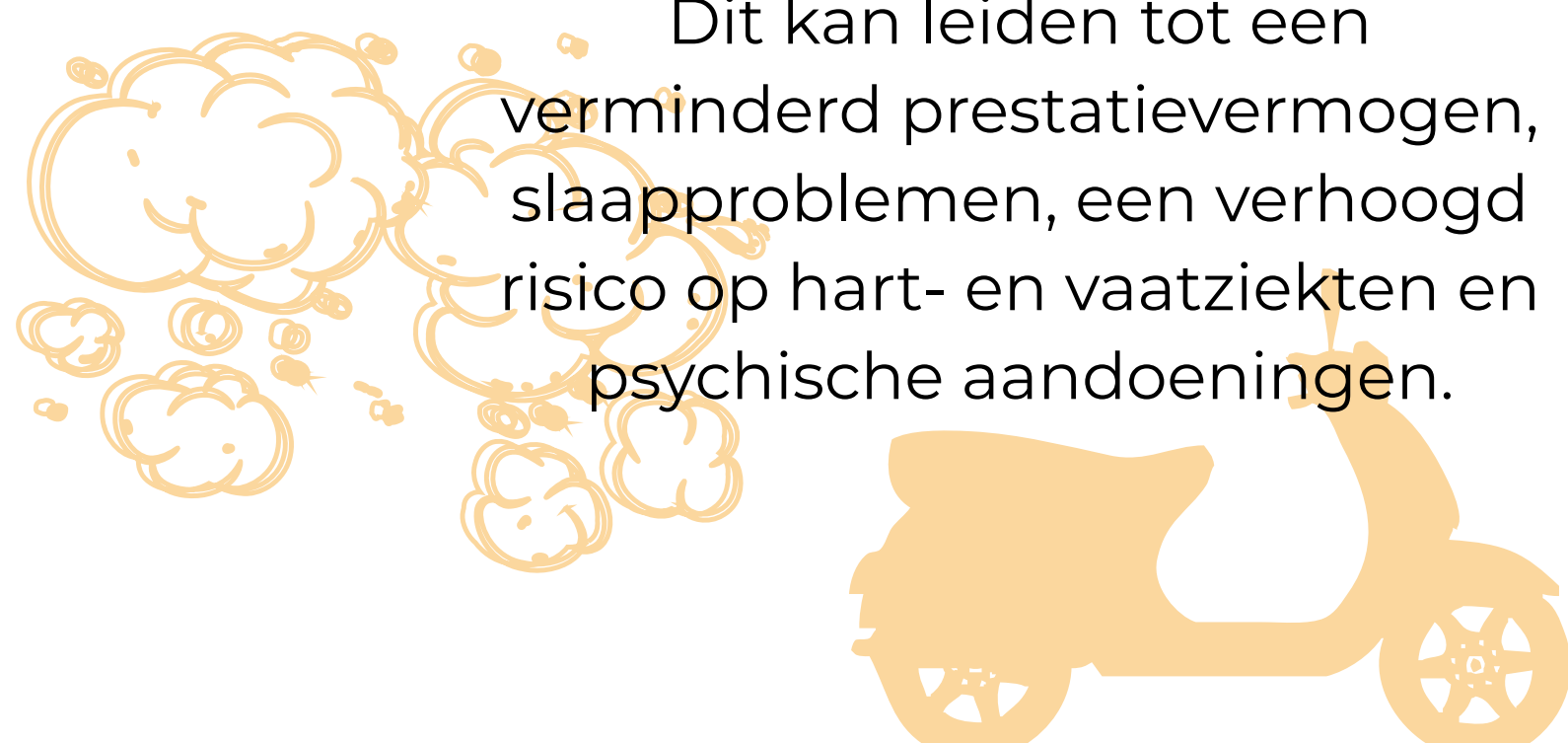
volwassenen ervaart **ernstige hinder door geluid**.

Vooraf **brommers en scooters** veroorzaken deze hinder (11%).

GEVOLGEN:

slaapverstoring en lichamelijke **stressreacties**

Dit kan leiden tot een verminderd prestatievermogen, slaapproblemen, een verhoogd risico op hart- en vaatziekten en psychische aandoeningen.

Stof-, roet- en rook hinder

1 op de 10

volwassenen ondervindt thuis **ernstige hinder door stof, roet of rook**.

Wegverkeer veroorzaakt de meeste hinder (4%).

GEVOLGEN:

Kortdurende hoge blootstelling: hoesten, benauwdheid, verergering van luchtweg-klachten en tijdelijke longfunctiedalingen

Langdurige blootstelling: verminderde longfunctie, verergering van luchtwegklachten of vroegtijdig overlijden aan luchtwegziekten (longkanker) en hart- en vaatziekten.

De Omgevingswet (2021) en Beleid

De Omgevingswet in 2021 biedt kansen voor gemeenten om (gezondheids)beleid steviger te verankeren.

Gemeenten bepalen hun ambities voor een gezonde leefomgeving in een eigen omgevingsvisie en omgevingsplan.

Door het expliciet meenemen van gezondheid krijgt de gezonde leefomgeving op lokaal niveau aandacht bij het maken van keuzes.

Aanknopingspunten voor gemeentelijk beleid

- * Gebruik bij het opstellen van beleid:
 - * de **'Quickscan Gezonde Leefomgeving'** en / of
 - * het document **'Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving'**
- * **Informeert burgers** adequaat over risico's en mogelijke gevaren voor de gezondheid in de leefomgeving.

De nadruk hierbij ligt op **de dialoog met en het betrekken van burgers** bij het beleid en beheer van deze risico's en hen te voorzien van nuttige informatie.

De Quickscan Gezonde Leefomgeving

Aan de hand van 12 thema's wordt een beeld geschetst van:

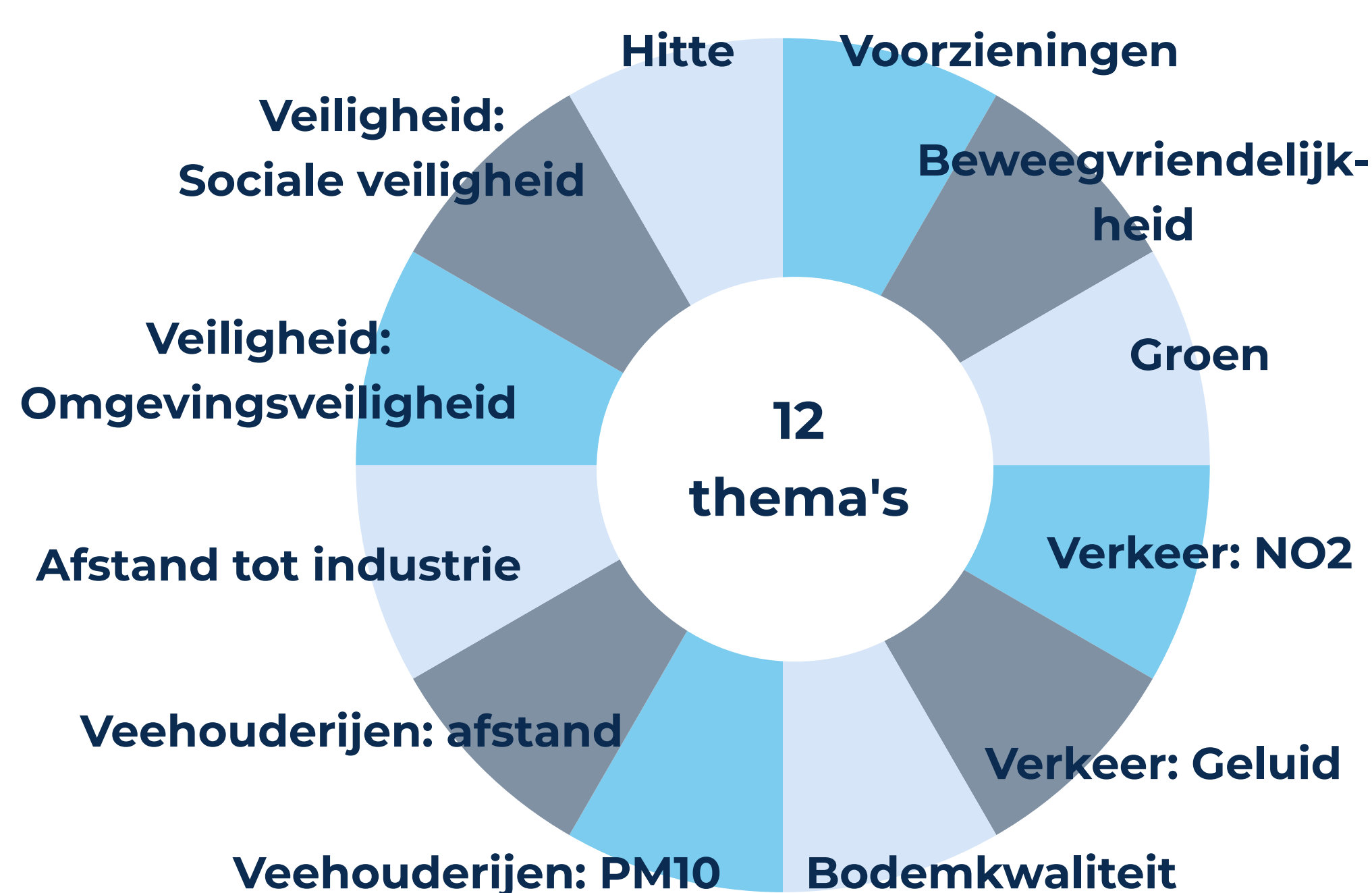
- * **Omgevingsfactoren** die van invloed zijn op de gezondheid van burgers in een wijk of buurt
- * Waar aan **normen of ambities** wordt voldaan en waar ruimte zit voor verbetering.

Gemeenten kunnen de Quickscan **zelf invullen** met behulp van openbare data uit verschillende bronnen.

De GGD kan hierbij helpen door het leveren van gezondheidsdata van inwoners in de wijk.

Met de resultaten kan het **gesprek** worden aangegaan met bewoners, professionals en andere belanghebbenden.

Dit instrument is heel geschikt om **ambities vast te stellen** voor de gemeentelijke Omgevingsvisie.

Meer informatie: www.quickscangezondeleefomgeving.nl

Document 'Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving'

De **Kernwaarden gezonde leefomgeving** zijn geformuleerd rondom 3 thema's:

1) Woonomgeving

Voorbeeld: Wonen en druk verkeer zijn gescheiden

2) Mobiliteit

Voorbeeld: Tussen kernen zijn goede (e-)fiets- en OV-verbindingen

3) Gebouwen

Voorbeeld: Het binnenklimaat is prettig en gezond

De kernwaarden geven **handvatten om in gesprek te gaan over een gezonde leefomgeving**.

Het zijn waarden die idealiter in elk ruimtelijk plan aan de orde komen. Bij iedere kernwaarde horen voorbeelden van mogelijke maatregelen.

Een combinatie van maatregelen die op meerdere onderdelen positief uitwerken, voor lucht en geluid, leefstijl, sociaal, veiligheid, etc., **levert de meeste winst op**.

Meer informatie: [Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving](#)

Risicocommunicatie

&

Burgerparticipatie

Burgers die goed op de hoogte zijn van risico's in hun omgeving **voelen zich veiliger** en reageren beter als er een ramp gebeurt.

Goede risicocommunicatie zorgt voor realistische wederzijdse verwachtingen tussen overheid en samenleving en draagt bij aan de **zelfredzaamheid** van mensen.

Betrek burgers actief bij de planning, ontwikkeling, uitvoering, beheer of evaluatie van een plek of van beleid.

Dit heeft **een positief effect op de beleving van hun leefomgeving**.

Participatie kan uiteenlopen van informeren, raadplegen, coproduceren en meebeslissen.

De **Participatiewijzer** kan hierbij een hulpmiddel zijn.